

УДК 339.976

Ольга Корнелюк,

кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та управління проєктами,

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

ORCID ID 0000-0001-6620-1073,

ol-lu@ukr.net;

Вікторія Матюшок,

студентка 2 курсу магістратури,

matiushok.viktoriia2020@vnu.edu.ua;

Волинський національний університет імені Лесі Українки;

DOI 10.29038/2524-2679-2021-02-199-212

ТРАНСКОРДОННІ ПРОГРАМИ ТА ПРОЄКТИ В УКРАЇНІ

Досліджено фінансові аспекти забезпечення розвитку транскордонного співробітництва прикордонних регіонів України в результаті участі в транскордонних програмах і проєктах. Проаналізовано участь України у спільних операційних програмах прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства 2014–2020 рр.: «Польща – Україна – Білорусь», «Угорщина–Словаччина–Румунія–Україна», «Румунія–Україна» та «Басейн Чорного моря». Стратегічні цілі програм відповідають національним і регіональним стратегіям соціально-економічного розвитку, сприяють розв'язанню спільних проблем і спрямовані на підвищення рівня життя населення. Проєкти, які реалізовувались у межах Програми «Польща – Україна – Білорусь» 2014–2020 рр., були спрямовані на збереження історико-культурної спадщини; підвищення безпеки, уключаючи охорону здоров'я; збереження наявної природної спадщини; покращення транспортного сполучення. Реалізація Програми «Угорщина–Словаччина–Румунія–Україна» передбачала підтримку місцевої культури та історичної спадщини, туризму; збереження природних ресурсів; удосконалення інфраструктури; запобігання природним й антропогенним катастрофам; охорону здоров'я. Програма «Україна–Румунія» сприяла підтримці освіти, технологічного розвитку; збереженню історичної спадщини та місцевої культури; розвитку транспортних і комунікаційних мереж, покращенню безпеки. Пріоритети програми «Басейн Чорного моря» націлені на захист навколишнього середовища, зменшення викидів сміття, розвиток туризму, використання принципів циркулярної

економіки, розширення можливостей транскордонної торгівлі та модернізації прилеглих сільськогосподарських територій. Важливою перевагою участі в програмах транскордонного співробітництва є можливість реалізації великих інфраструктурних проєктів, їх вартість є високою, а тому прикордонні регіони не здатні фінансувати такі проєкти самостійно й потребують значних інвестицій. Поширення COVID-19 завадило процесу реалізації деяких проєктів; з іншого боку, з'явилися нові проєкти, спрямовані на боротьбу з пандемією. Продовжується робота над розробкою пріоритетів спільних операційних програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства на 2021–2027 рр. з урахуванням попереднього досвіду та спрямуванням на вирішення проблемних питань у майбутньому.

Ключові слова: транскордонне співробітництво; прикордонний регіон; транскордонна програма; транскордонний проєкт; Європейський інструмент сусідства (ЄІС).

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Транскордонне співробітництво є сприятливим чинником розвитку процесів євроінтеграції. Воно сприяє вирівнюванню рівнів розвитку прикордонних регіонів, розв'язанню спільних проблем та підвищенню рівня життя населення. Однак практична реалізація співпраці вимагає належної фінансової підтримки. Зважаючи на недостатню фінансову спроможність прикордонних регіонів, великого значення надаємо участі в транскордонних програмах і проєктах, які уможливають отримання фінансової підтримки Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку транскордонного співробітництва, у тому числі його фінансового забезпечення, були предметом дослідження провідних зарубіжних і вітчизняних учених, таких як П. Беленький, В. Борщевський, В. Гоблик, М. Долішній, В. Кравців, М. Лендел, П. Луцишин, Н. Мікула, Р. Федан та ін. Однак динамічний розвиток сучасних інтеграційних і соціально-економічних процесів зумовлює необхідність актуальності подальших досліджень у цьому напрямі.

Мета статті – аналіз реалізації транскордонних проєктів та програм за участі прикордонних регіонів України, виявлення основних пріоритетів залучення коштів, визначення перспективних напрямів використання фінансової підтримки ЄС для розвитку транскордонного співробітництва.

Методика дослідження. У процесі написання статті застосовано системний підхід із використанням таких методів, як монографічний,

порівняльного аналізу, синтезу для діагностики результатів упровадження транскордонних програм і проєктів.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Процес фінансового забезпечення транскордонного співробітництва є важливим аспектом міжнародного співробітництва прикордонних регіонів. Порядок фінансування визначається статутами єврорегіонів та міжрегіональними програмами співробітництва ЄС. Як зазначено в угодах про транскордонне співробітництво, організаційні структури єврорегіонів зобов'язані брати участь у фінансуванні діяльності транскордонного регіону у визначених розмірах і формах. Таке фінансове забезпечення здійснюється за рахунок учасників, внесків організацій-спонсорів, благодійних вкладів, а також місцевих і центральних коштів. Позитивним фактором розвитку транскордонного співробітництва прикордонних регіонів, які мають спільні кордони з ЄС, є можливість користуватися програмами розвитку й допомоги ЄС та Світового банку. У рамках ЄС існують такі основні структурні фонди: Європейський фонд орієнтації і гарантії для сільського господарства, Європейський фонд суспільного розвитку, Європейський фонд регіонального розвитку [1].

Під транскордонними проєктами розуміють систему заходів, спрямованих на досягнення певної мети, що має транскордонний ефект, упродовж визначеного проміжку часу, із визначеними обсягами та джерелами фінансування [2]. Для отримання фінансової підтримки кожен проєкт повинен продемонструвати сильний транскордонний вплив на прикордонну територію і її мешканців [3].

Програми та проєкти з фінансової підтримки транскордонного співробітництва Європейським Союзом різноманітні за своїм територіальним охопленням і функціями, відомими програмами стали INTERREG – програма громадських ініціатив ЄС для підтримки розвитку прикордонних регіонів країн – членів і деяких приморських територій; PHARE Credo CBC для прикордонних територій країн Центральної Європи, які мають спільні кордони з ЄС; TACIS CBC для прикордонних регіонів Росії, України, Білорусі й Молдови; CARDS для західних Балканських країн; MEDA; LACE. Значення та території застосування цих програм змінювалось унаслідок розширення ЄС і приєднання нових членів до європейської спільноти. Перспектива розширення ЄС призвела до активізації заходів щодо розвитку транскордонного співробітництва шляхом створення й реалізації Європейського інструменту сусідства (ЄІС), або так званих «Сусідських програм» [1].

Україна брала участь у декількох спільних операційних програмах прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства 2014–2020 рр.: «Польща – Україна – Білорусь», «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна», «Румунія – Україна» та «Басейн Чорного моря» (табл. 1).

Програма транскордонного співробітництва «Польща–Білорусь–Україна» вже тривалий час є вагомим джерелом співфінансування проєктів, що реалізуються в прикордонних регіонах Польщі, Білорусі й України та спрямовані на сприяння покращенню якості життя їхніх мешканців. Перший період Програми реалізовано у 2004–2006 рр. Протягом цього часу профінансовано 167 проєктів у межах загального бюджету ЄС у 45,8 млн євро. Загальний бюджет Програми «Польща–Білорусь–Україна 2007–2013» становив 202,9 млн євро (із них 186,2 млн євро – співфінансування ЄС), що дало змогу реалізувати 117 проєктів, серед яких – великі інфраструктурні проєкти, регулярні та так звані парасолькові проєкти. Тематика стосувалася соціальної і прикордонної інфраструктури, охорони здоров'я, освіти, туризму, охорони культурної спадщини, безпеки [3].

У програмному періоді 2014–2020 Програма діє в рамках Європейського інструменту сусідства (ЄІС), відповідаючи на національні й регіональні потреби та розв'язуючи спільні проблеми у сферах захисту довкілля, культури, охорони здоров'я та безпеки. Що стосується бюджету, Програма «Польща–Білорусь–Україна» є найбільшою програмою ЄІС ТКС на сухопутних кордонах ЄС, із бюджетом понад 170 млн євро, виділеним на реалізацію 167 проєктів. Стратегія Програми «Польща–Білорусь–Україна» на 2014–2020 рр. відповідає національним і регіональним стратегіям соціально-економічного розвитку. Її основними цілями визначено сприяння соціально-економічному розвитку прикордонних регіонів держав-учасниць; розв'язання спільних проблем з охорони навколишнього середовища, здоров'я, безпеки, боротьби зі злочинністю; покращення умов для забезпечення мобільності населення, товарів і капіталу. Програма передбачала фінансування некомерційних транскордонних проєктів, що належать до таких тематичних цілей: спадщина (промоція місцевої культури, історії, збереження природної спадщини), доступність (розвиток транспортної інфраструктури й послуг), безпека (розвиток охорони здоров'я і соціальних послуг), кордони (безпека та удосконалення процедури перетину кордону) [1; 3].

Таблиця 1

Участь регіонів України в транскордонному співробітництві*

Область (регіон) України	Займають прикордонне положення	Спільні операційні програми прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства на 2014–2020 рр.			
		Польща– Україна– Білорусь	Угорщина– Словаччина– Румунія– Україна	Україна– Румунія	басейн Чорного моря
Вінницька	+	-	-	Д	-
Волинська	+	О	-	-	-
Дніпропетровська	-	-	-	-	-
Донецька	+	-	-	-	-
Житомирська	+	-	-	-	-
Закарпатська	+	О	О	О	-
Запорізька	+	-	-	-	-
Івано-Франківська	+	Д	О	О	-
Київська	+	-	-	-	-
Кіровоградська	-	-	-	-	-
Луганська	+	-	-	-	-
Львівська	+	О	-	-	-
Миколаївська	+	-	-	-	-
Одеська	+	-	-	О	-
Полтавська	-	-	-	-	-
Рівненська	+	Д	-	-	-
Сумська	+	Д	-	-	-
Тернопільська	-	-	-	Д	-
Харківська	+	-	-	-	-
Херсонська	+	-	-	-	-
Хмельницька	-	-	-	Д	-
Черкаська	-	-	-	-	-
Чернівецька	+	-	Д	О	-
Чернігівська	+	-	-	-	-
АР Крим	+	-	-	-	-
<i>Бюджет (внесок ЄС), млн євро</i>	X	175,799	73,952	60,000	49,039

О – основні регіони; Д – додаткові (прилеглі) регіони.

*Джерело [1].

Важливим аспектом під час розробки проєктів є врахування екологічної стійкості, забезпечення прав людини, сприяння обізнаності суспільства у сфері охорони здоров'я (у тому числі щодо СНІДу), дотримання принципів демократії. Так, проєкти з прямим негативним впливом на навколишнє середовище вважалися такими, які не підлягають фінансуванню. Для дотримання екологічної стійкості розроблено Стратегічну оцінку впливу на навколишнє середовище. Під час розподілу коштів важливе врахування гендерної рівності, зменшення відмінностей між міськими й сільськими територіями щодо доступу до дошкільних навчальних закладів із метою активнішого залучення жінок із сільської місцевості до зайнятості та отримання послуг. Під час відбору проєктів увага має бути зосереджена на підвищенні обізнаності населення у сфері охорони здоров'я, один зі шляхів досягнення цієї мети – підтримка економічного розвитку. Серед недоліків програми виявлено недостатнє співвідношення між проєктами з однаковим пріоритетом (реалізація на «індивідуальній основі», без урахування програми в цілому).

Серед позитивних результатів Програми транскордонного співробітництва «Польща–Білорусь–Україна 2014–2020» потрібно відзначити реалізацію низки великих інфраструктурних проєктів. Великі інфраструктурні проєкти – це ті, які «включають комплекс робіт, заходів або послуг, призначених для виконання неподільної функції конкретного характеру, що має чітко визначені цілі у всезагальних інтересах, із метою реалізації інвестицій, які матимуть транскордонний вплив і користь та в бюджеті яких щонайменше 2,5 млн євро призначається на придбання інфраструктури» [3]. Висока вартість ускладнює реалізацію великих інфраструктурних проєктів самостійно, а співфінансування з коштів транскордонних програм покриває більшість витрат. Перелік таких проєктів наведено в табл. 2.

Структура Програми «Польща–Білорусь–Україна» на 2021–2027 рр. перебуває в процесі розробки та повинна узгоджуватись із рішеннями ЄС щодо правової бази й бюджету. Після розробки програми та оцінки її впливу на навколишнє середовище зміст програми пройде громадські обговорення в кожній із країн і після врахування зауважень та рекомендацій може бути передана на затвердження до Європейської комісії. Серед уже напрацьованих рішень потрібно відзначити намір виділити кошти на три загальні цілі політики згуртованості 2021–2027: зеленіша й низьковуглецева Європа; соціальніша Європа; Європа ближча до громадян. Стратегічну частину нової Програми «Польща–

Білорусь–Україна» на 2021–2027 рр. вже затверджено, її обговорено під час консультацій з громадськістю, та з відповідними інституціями в трьох країнах. У результаті аналізу зауважень змінено деякі частини документа [3].

Спільними проблемами на території дії Програми визначено низький рівень соціально-економічного розвитку; негативні демографічні проце-

Таблиця 2

Великі інфраструктурні проєкти, що фінансуються за сприяння Програми транскордонного співробітництва «Польща–Білорусь–Україна 2014–2020»*

Назва проєкту	Загальний бюджет, млн євро	Співфінансування з ЄІС, млн євро
Розширення/реконструкція регіональної дороги № 885 Перемишль – Германовіце – Державний кордон на км 3+642 – 10+257	7,500	6,750
Покращення доступу до прикордонного регіону шляхом реконструкції воєводської дороги № 698, що включає відновлення мосту над річкою Точна в Лосіцах	5,100	4,590
Розширення воєводської дороги № 812 на ділянці Королювка–Влодава	6,486	5,494
Створення системи швидкого реагування на злочини й події у Львові	6,000	5,400
Зменшення ризику епідемії туберкульозу на прикордонних територіях України й Польщі шляхом будівництва туберкульозної лікарні на 100 ліжок у Закарпатській області та впровадження інноваційних методів моніторингу, профілактики та лікування туберкульозу	6,400	5,760
Покращення екологічної ситуації в Шацькому національному природному парку шляхом каналізування населених пунктів навколо озера Світязь	6,450	5,805

* Складено за [3].

си (депопуляція, старіння населення); негативні наслідки периферійного положення прикордонних територій. Для протидії цим негативним викликам пропонується активніше використовувати туристичний потенціал природних і культурних ресурсів, поглиблювати згуртованість та співпрацю громад. Зазначено необхідність збільшення інвестицій для спрощення процедур перетину кордону й підтримки охорони здоров'я, у тому числі для подолання наслідків впливу пандемії COVID-19. Очікується, що Програма на 2021–2027 рр. стане продовженням і поглибленням процесів розвитку, започаткованих у період 2014–2020 рр., але буде більш адаптована для посилення впливу на територію та протистояння новим викликам для транскордонного співробітництва.

Для досягнення позитивної синергії потрібно продовжувати роботу щодо підтримки тематичних і просторових зв'язків між різними втручаннями й на регіональному рівні. Отримання та підтримка благ, які випливають із поточної реалізації програм і проєктів у Програмній зоні, можливі лише за умови збереження взаємодоповнюваності заходів у майбутньому [4].

Одним із ключових документів, які потрібно враховувати під час планування проєктів, є Стратегія на шляху до сталої Європи до 2030 р., яка визначає такі пріоритети: від лінійної до кругової економіки; поняття «від ферми до виделки»; енергетика, будівництво та мобільність, які враховують виклики майбутнього; забезпечення, із соціального погляду, трансформації справедливої Європи. Заходи, заплановані за Програмою «Польща–Білорусь–Україна» на 2021–2027 рр., також слугують цифровізації у сфері охорони здоров'я, підтримки туризму, навколишнього середовища шляхом сприяння адаптації до зміни клімату, сталого управління водними ресурсами, збільшення біорізноманіття й скорочення забруднення [3].

Програма «Румунія–Україна» 2014–2020 рр. передбачала фінансування з боку ЄС у розмірі 60 млн євро. Україна та Румунія повинні забезпечити мінімальне співфінансування 10 % від вкладу ЄС. У результаті дії програми профінансовано проєкти з підтримки освіти, досліджень, технологічного розвитку та інновацій, збереження історичної спадщини, розвитку транспортних і комунікаційних мереж тощо [5]. Реалізовано також великі інфраструктурні проєкти (табл. 3).

Розпочато діяльність з підготовки Програми «Румунія – Україна» на період 2021–2027 рр. Прийнято рішення щодо роботи Комітету, підготовки документації для стратегічного аналізу з екології та встановлення зони програми. Методологія розробки програми враховує проєкти європейських

регламентів, які перебувають у процесі схвалення, а також посібники TESIM, надані програмам [5].

Програма «Угорщина–Словаччина–Румунія–Україна» 2014–2020 рр. отримала 74 млн євро фінансування ЄС від ЄІС, а також із Європейського фонду регіонального розвитку. У табл. 4 зазначено перелік великих інфраструктурних проєктів, фінансування яких проводиться за кошти Програми [6].

Процес програмування програми «Угорщина–Словаччина–Румунія–Україна» на період 2021–2027 рр. розпочато у 2019 р. Територіальний аналіз дав змогу сформулювати п'ять основних тематичних пріоритетів (довкілля; катастрофи; транспорт; здоров'я; спадщина), які були звужені до трьох пріоритетних цілей (стійкий та зелений прикордонний регіон;

Таблиця 3

Великі інфраструктурні проєкти, що фінансуються за сприяння Спільної операційної програми «Румунія–Україна 2014–2020»*

Назва проєкту	Термін реалізації	Загальний бюджет, млн євро	Співфінансування з ЄІС, млн євро
Транскордонна інфраструктура охорони здоров'я	2019–2022	4,253	3,780
Чиста річка	2019–2022	4,354	3,870
Регіональне співробітництво з питань запобігання та боротьби з транскордонною злочинністю між Україною та Румунією – SAGA	2019–2022	5,209	3,222
Підвищення рівня безпеки та безпеки населення в транскордонному регіоні шляхом посилення спільних навчальних заходів та заходів співпраці з питань управління надзвичайними ситуаціями – BRIDGE	2019–2022	7,416	6,675

*Складено за матеріалами [5].

здоровий і привабливий прикордонний регіон; більш співпрацюючий регіон). Для вдосконалення програми залучена група експертів зі стратегічної екологічної оцінки [6].

Програма «Басейн Чорного моря» 2014–2020 рр. має на меті вдосконалення добробуту жителів Чорноморського регіону завдяки стабільному економічному росту та захисту навколишнього середовища за допомогою таких напрямів, як розвиток бізнесу й підприємництва в межах туризму; розширення можливостей транскордонної торгівлі й модернізація прилеглих сільськогосподарських територій; удосконалення системи контролю за забрудненням навколишнього середовища; сприяння обізнаності громади та вживання заходів щодо

Таблиця 4

Великі інфраструктурні проєкти, що фінансуються за сприяння Програми транскордонного співробітництва ENI «Угорщина–Словаччина–Румунія–Україна» на 2014–2020 рр.*

Назва проєкту	Термін реалізації	Співфінансування з ЄІС, млн євро
Посилення транскордонної безпеки спільними заходами, спрямованими на запобігання повені та внутрішнім водам у міжріччі річок Тиса–Тур	2019–2022	3,714
Модернізація автомобільного сполучення між Пряшівською та Закарпатською областями України	2019–2022	3,732
Дороги до здорових лісів: стійкі, адаптивні, різноманітні та стійкі ліси в транскордонному регіоні України та Словаччини	2019–2022	3,171

*Складено за матеріалами [6].

скорочення річного й морського сміття. Бюджет програми такий [1; 7]: 39, 039 (із фонду Європейського інструменту сусідства ENI + Європейського структурного фонду розвитку ERDF); 10,000 (із Передвступного фонду IPA). Фінансування, передбачене на розвиток бізнесу та підприємництва в рамках басейну Чорного моря, становить

Таблиця 5

**Вартість проєктів, які фінансуються за підтримки Програми
транскордонного співробітництва «Басейн Чорного моря»
2014–2020 рр.**

Назва проєкту	Термін реалізації	Загальний бюджет, тис. євро	Співфінансування з ЄІС, тис. євро
Оцінка вразливості морської екосистеми Чорного моря до людського впливу	2018–2021	991,173	911,879
Створення системи інноваційного транскордонного моніторингу трансформацій екосистем річок Чорного моря під впливом розвитку гідроенергетики та зміни клімату	2018–2021	896,865	825,115
Стратегія нульових відходів: методи та реалізація в басейні Чорного моря	2020–2022	967,479	890,080
Розвиток та популяризація активного туризму в басейні Чорного моря	2020–2022	1 377,103	1 266,935
Розвиток культури та креативної індустрії в басейні Чорного моря	2020–2022	1 448,754	1 332,853
Розуміння циркулярної економіки в басейні Чорного моря	2021–2023	745,250	685,630
Місцевий розвиток та транскордонне співробітництво в галузі сільськогосподарської продукції й традиційних продуктів харчування	2020–2022	798,927	735,013

25,34 млн євро; на координацію й захист навколишнього середовища, сприяння скороченню кількості сміття в басейні Чорного моря – 18,80 млн євро [7].

Спільна операційна програма транскордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства та партнерства «Басейн Чорного

моря» 2014–2020 рр. передбачає співробітництво на регіональному рівні між країнами-партнерами ЄІСП та країнами-членами ЄС як по сухопутних кордонах, так і в рамках морських басейнів [7].

Поширення COVID-19 внесло значні зміни в реалізацію транскордонних програм і проєктів. ЄС виділяє додаткові три мільйони євро на підтримку потреб в охороні здоров'я в прикордонних громадах України, Польщі й Білорусі в рамках програми транскордонного співробітництва «Польща–Білорусь–Україна 2014–2020». Ця допомога дасть змогу зменшити ризики, пов'язані зі спалахом COVID-19. Загалом, 12 проєктів (7 PL-BY, 4 PL-UA, 1 PL-BY-UA), серед яких – лікарні та центри соціального обслуговування, можуть придбати додаткове обладнання або запровадити нові види медичних послуг для кращого реагування на ситуацію (при цьому не припиняючи реалізацію запланованих заходів проєкту) [8].

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Програми транскордонного співробітництва вважаються унікальним механізмом співпраці, в основі якої – партнерство та рівна позиція в прийнятті програмних рішень; обов'язковою умовою отримання фінансування є транскордонний характер проєктів. Головне завдання політики прикордонного співробітництва на зовнішніх кордонах ЄС – підтримка сталого розвитку вздовж кордонів, конвергенція рівнів життя населення прикордонних регіонів, розв'язання спільних проблем і використання можливостей, що виникають. Транскордонні програми є важливим, а інколи єдиним джерелом фінансування необхідних проєктів, однак потрібно змінити наявний підхід до сприйняття транскордонного співробітництва лише як джерела залучення коштів, а сприймати його як можливість запровадження європейських стандартів у всіх сферах життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Павліха, Н. В., Корнелюк, О. А. (2019). Активізація транскордонного співробітництва міських поселень: монографія. Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк: Вежа-Друк, 212 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/18484>.
2. *Рекомендації щодо впровадження нових форм транскордонного співробітництва* / кол. авторів; за ред. д-ра екон. наук, проф. Мікули Н. А.; НАН України. Ін-т регіональних досліджень. Львів, 2010, 150 с.
3. *Офіційний сайт Програми Транскордонного Співробітництва Польща–Білорусь–Україна 2014–2020*. URL: <https://www.pbu2020.eu/ua>

4. Синергія програм транскордонного співробітництва та стратегії регіонального розвитку в Україні / упорядник Є. Романенко. Чернігів: Поліський фонд міжнар. та регіон. дослідж., 2018. 92 с.

5. Офіційний сайт Спільної операційної програми Румунія–Україна 2014–2020. URL: <https://www.ro-ua.net/ua/>

6. Офіційний сайт Програми транскордонного співробітництва ENI Угорщина–Словаччина–Румунія–Україна на 2014–2020 роки. URL: <https://huskroua-cbc.eu/>

7. Офіційний сайт Програми транскордонного співробітництва «Басейн Чорного моря» 2014–2020 рр. URL: <https://blacksea-cbc.net/>

8. Корнелюк, О. А., Завадська, Ю. І., Чапко, Р. В. (2021). Форми реалізації транскордонного співробітництва в Європейському Союзі. *Науковий журнал «Інноваційна економіка»*, 3–4, с. 12–18. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2021.3-4.2>. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/19660>

CROSS-BORDER PROGRAMS AND PROJECTS IN UKRAINE

The financial aspects of providing the development of cross-border cooperation of border regions in Ukraine as a result of participation in cross-border programs and projects are studied. Ukraine's participation in the joint operational programs of cross-border cooperation of the European Neighborhood Instrument 2014–2020 (Poland–Ukraine–Belarus, Hungary–Slovakia–Romania–Ukraine, Romania–Ukraine and Black Sea Basin) is analyzed. The strategic goals of the programs correspond to the national and regional strategies of socio-economic development, contribute to the solution of common problems and are aimed at improving the living standards of the population. The projects of the Program Poland–Ukraine–Belarus 2014–2020 were aimed at: the saving of historical and cultural heritage; improving of safety, health care; saving of the natural resources; improving transport links. The implementation of the Program Hungary–Slovakia–Romania–Ukraine provided support for local culture and historical heritage, tourism; saving of natural resources; improvement of infrastructure; prevention of natural and anthropogenic disasters; health care. The Program Ukraine–Romania supported education and technological development; preservation of historical heritage and local culture; development of transport and communication networks, improvement of security. The priorities of the Program Black Sea Basin are aimed at the environment protection, waste reducing, development of tourism, using the principles of the circular economy, expanding cross-border trade opportunities and modernizing the surrounding agricultural areas. An important advantage of participating in cross-border cooperation programs is the possibility of implementing large infrastructure projects. As their cost is high, the border regions are not able to finance such projects alone and require the investment. The spread of COVID-19 has interfered the implementation of

some projects; but the new pandemic projects have emerged. The development of priorities for joint operational programs of cross-border cooperation of the European Neighborhood Instrument for 2021–2027 is going on, the previous experience is taken into account to solve the problems in the future.

Key words: cross-border cooperation; border region; cross-border program; cross-border project; European Neighbourhood Instrument (ENI).

REFERENCES

1. Pavlikha, N. V., Korneliuk, O. A. (2019). Aktyvizatsiia transkordonnoho spivrobitnytstva miskykh poselen: monohrafiia [Activation of cross-border cooperation of urban settlements: monograph] / Skhidnoievropeiskyi natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky. Lutsk: Vezha-Druk, 212 p. Available at: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/18484> (in Ukrainian).
2. (2010). *Rekomendatsii shchodo vprovadzhennia novykh form transkordonnoho spivrobitnytstva* [Recommendations for the introduction of new forms of cross-border cooperation] / kol. avtoriv; za red. d-ra ekon. nauk, prof. Mikuly N. A./ NAN Ukrainy. In-t rehionalnykh doslidzhen. Lviv, 150 p. (in Ukrainian).
3. *Ofitsiyni sait Prohramy transkordonnoho spivrobitnytstva EISP Polshcha–Bilorus–Ukraina 2014–2020* [Official website of the ENPI Cross-Border Cooperation Program Poland–Belarus–Ukraine 2014–2020]. Available at: <https://www.pbu2020.eu/ua> (in Ukrainian).
4. (2018). *Synerhiia prohram transkordonnoho spivrobitnytstva ta stratehii rehionalnoho rozvytku v Ukraini* [Synergy of cross-border cooperation programs and regional development strategies in Ukraine] / uporiad. Y. Romanenko. – Chernihiv: Poliskyi fond mizhnarodnykh ta rehionalnykh doslidzhen. 92 p. (in Ukrainian).
5. *Ofitsiyni sait Spilnoi operatsiinoi prohramy Rumuniia–Ukraina 2014–2020* [Official site of the Joint Operational Program Romania–Ukraine 2014–2020]. Available at: <https://www.ro-ua.net/ua/> (in Ukrainian).
6. *Ofitsiyni sait Prohramy transkordonnoho spivrobitnytstva EISP Uhorshchyna–Slovachchyna–Rumuniia–Ukraina 2014–2020* [Official site of the ENPI Hungary–Slovakia–Romania–Ukraine Cross-Border Cooperation Program 2014–2020]. Available at: <https://huskroua-cbc.eu/> (in Ukrainian).
7. *Ofitsiyni sait Prohramy transkordonnoho spivrobitnytstva EISP Basein Chornoho moria 2014–2020* [Official website of the ENPI Cross-Border Cooperation Program Black Sea Basin 2014–2020]. Available at: <https://blacksea-cbc.net/>. (in Ukrainian).
8. Korneliuk, O. A., Zavadzka, Yu. I., Chapko, R. V. (2021). Formy realizatsii transkordonnoho spivrobitnytstva v Yevropeiskomu Soiuzi [Forms of implementation of cross-border cooperation in the European Union]. *Naukovyi zhurnal «Innovatsiina ekonomika»* [Onlainovyi resurs], № 3–4, p. 12–18. doi: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2021.3-4.2> Available at: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/19660> (in Ukrainian).

Матеріал надійшов до редакції 15.07.2021 р.